

Nerudova 37/32
500 02 Hradec Králové
tel.: 467 303 111
redhk@mfdnes.cz

Předplatné
a distribuce: 225 555 522
Inzerce: 498 515 311

Hradecký kraj

Extrém, ale odjíždí se těžko

Osada Šimovy Chalupy je na svahu Jelení hory. V levé části snímku je vidět svah Sněžky a Lví důl.
5x foto: Tomáš Kučera

Šimovy Chalupy nad Lvím dolem v Krkonoších jsou fenomén. Patří k nejdlehlším horským osadám východních Čech. V zimě se tam prakticky nedá dostat, není tam elektřina. Zapomenutý shluk roubenek na příkré stráni je už několik let pod ochranou památkářů.

Tomáš Kučera
redaktor MF DNES

MALÁ ÚPA K odlesněnému prudkému svahu Jelení hory je přilepeno devět chalup. Nejvýše položená stojí v nadmořské výšce okolo 1 060 metrů a nejnižší 1 000 metrů nad mořem. Mezi nimi jsou louky protkané unikátními mezními zídkami z vysbíraných kamenů, jež po staletí oddělovaly pozemky, které k horským usedlostem patřily. Osada zvaná zkráceně Šimovky je ostrovem v moři zeleně. Téměř ze všech stran osada ohraničuje hustý les.

„Vítejte na Šimovkách,“ srdečně zdraví sedmapadesátiletý Jiří Jech, jeden z novodobých obyvatel Šimovských Chalup, které administrativně patří pod obec Malá Úpa. Kolem něho pobíhá dvouletý retrivr Boris. „Tchán koupil chalupu před jednadvaceti lety od firmy, která ji měla jako rekreační středisko. Byla v dezolátním stavu,“ říká Jech na zápraží citlivě zrekonstruované chalupy v nadmořské výšce 1 050 metrů. Má odtud velkolepý výhled. Lví důl, nejdlehlší kout východních Krkonoš, je jako na dlani.

Cesta k jeho chalupě v horní části osady po strmé horské pěšině od Spáleného Mlýna trvá v létě přes půl hodiny a v zimě jednou tolik. Když je však hodně sněhu, tuto trasu nelze absolvovat a je třeba jít delší, přes Tonovy Domky, nebo dokonce oklikou přes osadu Niklův Vrch. V zimě jsou Šimovy Chalupy autem nepřístupné a ani pěšky to není žádná legrace.

Vladimír Kastner před svojí chalupou, již dal novou šindelovou střechu.

„V zimě musíme nechat auto dole ve Spáleném Mlýně, nandat si sněžnice a vyrazit nahoru. Trvá nám to přes hodinu. V zimě co si sem nevynešeme, nemáme - jako horalé před staletími. Autem se sem dostaneme zase až v první polovině května. Trvanlivé věci sem navozím před zimou,“ říká Jech.

Neveřejná zpevněná lesní cesta prochází pouze horní částí osady. Od května do října mohou chalupáři přijíždět auty, ale pořádnou oklikou přes Malou Úpu a navíc musí mít vyřízené zvláštní povolení. Oblast leží ve třetí chráněné zóně Krkonošského národního parku.

Šimovy Chalupy jsou i v současnosti jednou z nejobtížněji dostupných osad v Krkonoších. Ani do jednoho obydlí není přiveden proud. Někdo má solární panely, jiný benzinové generátory.

„Je to tady úplně jiný život. Naučili jsme se s tím žít. Zdejší klid bych za nic neměnil. V zimě je odtud první civilizace vzdálena více jak hodinu pěšky. Na Pomezky je to skoro dvě hodiny, na Sagasserovy Boudy přes hodinu,“ připomíná Jiří Jech.

Potomci tyrolských horalů zmizeli na konci války

Traduje se, že Šimovy Chalupy, německy Simmaberg, dostaly jméno po jednom ze tří bratrů - kolonizátorů, kteří přišli koncem 16. století z alpských Tyrol. Soubor různých vývojových typů obydlí patří z historického a urbanistického hlediska k tomu nejvzácnějším, co Krkonoše nabízejí. Není náhoda, že před více než deseti lety byly společně s horskou osadou v Modrém dole na úbočí Studniční hory a Velkých Típetových Bud ve Velké Úpě prohlášený vesnickými památkovými zónami. Osm z devíti chalup je v registru národních kulturních památek České republiky.

„I ta naše. Paradoxně k tomu přispělo, že nikdo z majitelů neinvestoval do nějakých razantních oprav, což se nakonec ukázalo jako plus. Když k nám přišli památkáři a prohlíželi si krovy, nedokázali skrýt nadšení. Mluvili o tom, že jsou typické pro polovinu 18. století. Pátral jsem, kdy byla chalupa postavena. V prvním rakousko-uherském vojenském mapování z období 1764 až 1780 je už zakreslena. Je

tedy logické, že byla postavena ještě předtím, počítám někdy před rokem 1750,“ říká Jech.

Život na Šimovkách byl vždy nesmírně tvrdý, muži pracovali v lese a ženy se staraly o hospodářství a později se věnovaly tkalcovství. Na konci války museli všichni německy hovořící obyvatelé pryč a boudy se přidělily a později prodaly státním podnikům nebo chalupářům z měst. V posledních dvaceti letech se u většiny několikrát vyměnili majitelé. Většina současných vlastníků si uvědomuje historickou hodnotu chalup a snaží se je udržovat v co možná nejautentičtějším stavu.

„Asi před deseti nebo patnácti lety se tady stavila velmi stará paní, Němka, a lámanou češtinou řekla,

„V zimě, co si sem nevynešeme, nemáme - jako horalé před staletími.“

že se tady narodila. Později při rekonstrukci jsme našli bedny, kde byly školní sešity s německými jmény. Byla to rodina Braunova, která tady na konci války bydlela,“ pokračuje Jech.

Šimovky mají jediného stálého obyvatele

Jediným stálým obyvatelem Šimovských Chalup je Miloslav Hanuš. Také jeho stavení, které je ze všech v osadě největší, je národní kulturní památkou. S obavami očekává zimu.

„I když jsou poslední zimy mírné, je to tady problém. Pamatuji zimu, kdy bylo tolik sněhu, že přes Tonovy Domky jsem to šel nahoru šest a půl hodiny, a to je nějakých tři a půl kilometru,“ vypráví třiašedesátiletý Miloslav Hanuš, který jezdí na Šimovky od roku 1962. Chalupu zdědil po rodičích a nedávno si na Obecním úřadě v Malé Úpě vyřídil trvalý pobyt.

„Když jsem sem začal jezdit jako kluk, několik chalup patřilo pilotům RAF. Ta, kterou mají Jechovi, byla dvou pilotů RAF, švagři to byli. Vzpomínám si na ně, měli perfektní dalekohled. Piloti dostali hned po válce chalupy k rekreaci,“ vzpomíná Hanuš, který pamatuje dobu, kdy Šimovy Chalupy byly ještě ze všech čtyř stran ohraničeny hustým lesem.

„Časy se mění. V 60. letech sem nevedla žádná zpevněná silnice, jen pěšina. Za celé prázdniny po ní prošli dva lidé. Změnilo se to v letech 1992 a 1993, pak udělali asfaltku. V zimě po ní jezdí běžkaři, v létě cyklisté. Klid tu pomalinku ztrácíme. I reportáž, kterou připravujete, k tomu jen přispěje,“ dodává Hanuš. Přesto jsou Šimovky v porovnání s okolními podobně velkými horskými osadami divočinou.

V chalupě Kastnerových je útulno. Kachlová kamna hřejí a roubenou světnici voní bylinkový čaj. Manželé Vladimír a Lenka koupili zchátralý objekt před čtyřmi lety přes inzerát. Dnes má chalupa novou šindelovou střechu, zrekonstruovaný dřevník, opravené interiéry včetně původní chlebové pece, která je opět funkční.

„Předloni jsme zrekonstruovali pec na pečení chleba. Několikrát jsme už v ní pekli a povedlo se,“ ukazuje Vladimír Kastner rozměrnou pec, do které se přikládá z chodby.

Kastnerovi si na Šimovských Chalupách splnili dávný sen. „Snili jsme o chalupě v horách, na nějakém zastřeném místě, ale netušili jsme, že to někdy zrealizujeme,“ pokračuje Kastner.

Unikátní vikýř má už jen několik chalup na světě

Jejich chalupa je jedna z posledních na světě, u kterých se dochoval malolúpský senikový vikýř. Zatímco u většiny ostatních má vikýř už hrantou podobu, na jejich domě je zaoblený a vytváří na střeše vlnu. Tento typ je v povodí Úpy v Krkonoších nejstarší.

„Malolúpský vikýř se později u většiny chalup předělával na častější hranatý,“ ukazuje Vladimír Kastner na šindelovou střechu.

V roce 2006 byl tento jedinečný prvek lidové architektury zachován v čisté podobě na posledních šestnácti staveních, a to v Dolní a Horní Malé Úpě, Dolních Lysečnách nebo v Horních Albeřicích.

Osidlení Šimovek postupovalo odspodu po strmé stráni nahoru. „Nejstarší chalupy vznikaly v dolní části. Pod námi je ještě jedna a tři základy dnes už neexistujících domů. Ještě na mapě z počátku 20. století jsou zakresleny jako obydlené,“ říká Kastner.

Šimovky jsou výjimečné nejen z

historického hlediska. Drsná příroda a dosud určitá izolovanost lokality od okolí nutí obyvatele osady i v současném přetechizovaném světě k jinému vnímání světa, než na jaký jsou zvyklí ve městě.

„Život tady plyne úplně jiným tempem. Člověk tu dělá všechno třikrát déle, ale je to vlastně jedno. Není tady až takový problém si představit, jak v minulosti měli horalé náročný život. Vůbec nám nevnadí, že nemáme proud. A co je důležité, lidé si tady musí pomáhat. Jedinec tady moc neznamená. To vyplývá z extrémních podmínek, které tady příroda nastavila. Přesto se nám odtud pokaždé velmi těžko odjíždí,“ dodává Vladimír Kastner.

Pod ochranou památkářů Jedna chalupa má unikátní malolúpský senikový vikýř (nahore). Miloslav Hanuš je jediným stálým obyvatelem osady.

Filtr na lidi v Krkonoších stále dobře funguje

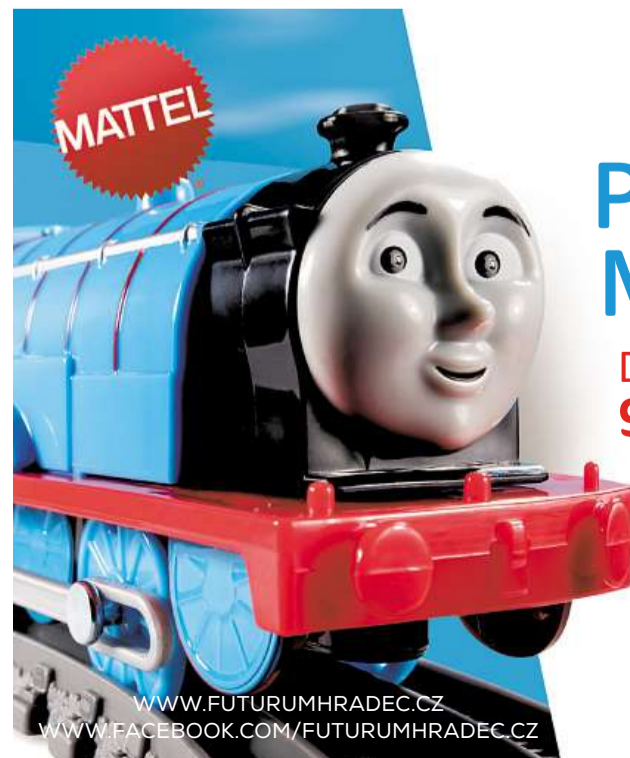
Zápisník

Tomáš Kučera
redaktor MF DNES

Chápu obavy obyvatel podobných míst, jakými jsou Šimovy Chalupy, že kvůli zájmu médií ztratí soukromí a klid, což je v Krkonoších dnes už luxus. Těm, kdo nevědí, o čem hovořím, doporučuji navštívit o víkendu nedalekou Pec pod Sněžkou, kde za pěkného počasí bývá tolik aut a lidí, že dá hodně sil tomu shonu uniknout. Na horách, a Krkonoše nejsou výjimkou, však stále funguje filtr na lidi. Návštěvníků hor, kteří chtějí poznávat sebe sama, nová místa, mají úctu ke krajině a rádi chodí tičnými, avšak krkolomnými lesními stezkami, není stále tolik, aby „klid“ chalupářům vzali. Jsem si jistý, že tato skupina dobře ví, kde podobná místa jsou, jinak řečeno už by například zmíněné Šimovky vzali útokem, což se samozřejmě nestalo a v dohledné době nestane. A ta větší skupina návštěvníků Krkonoš, kterým stačí dojet do Pece, lanovkou na Sněžku a hlavními turistickými trasami zpět k autu, příliš ze zajatých kolejí nevybočuje. A to neříkám nijak opovržlivě. Zkrátka to tak je. Pustá údolí bez hospod a penzionů či příkré stráně, kde se člověk brodí potoky, nejsou přitažlivé zdaleka pro všechny. Je fajn, že každý si v Krkonoších může najít to své.

INZERCE

**PRAVÁ
PÁRTY OD
MATTELA!**

DĚTSKÝ SVĚT HER
9. - 31. 10. 2015

Futurum®
nákupní fantazie

WWW.FUTURUMHRADEC.CZ
WWW.FACEBOOK.COM/FUTURUMHRADEC.CZ